

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій
Кафедра української, іноземних мов та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри



Н. М. Бобук

(підпис)

31 серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	«Загальне мовознавство»
освітня програма/ спеціалізація	035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» <i>(назва)</i>
спеціальність	035 Філологія <i>(код, назва спеціальності)</i>
галузь знань	03 Гуманітарні науки <i>(код, назва галузі знань)</i>
ступінь вищої освіти	магістр <i>(молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії)</i>

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена й рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри української, іноземних мов та перекладу

Протокол засідання кафедри від 31 серпня 2021 р., № 1.

Укладач програми:

Бобух Н. М. – д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

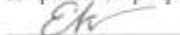
ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми

035.041 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – англійська

д. філол., професор



О. І. Кобзар

ЗМІСТ

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни	4
Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання	5
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни	6
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни	8
Розділ 5. Система оцінювання знань студентів	14
Розділ 6. Інформаційні джерела	16
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни	17

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1. Опис навчальної дисципліни «Загальне мовознавство»

Місце в структурно-логічній схемі підготовки – після вивчення навчальних дисциплін: «Вступ до мовознавства», «Основи наукових досліджень».
Мова викладання – українська
Статус дисципліни – нормативна
Кількість кредитів за ЄКТС – 3.
Курс/семестр вивчення – 1/1
Денна форма навчання:
Кількість годин – загальна кількість: 90
- лекції: 12
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 24
- самостійна робота: 54
- вид підсумкового контролю: екзамен
Заочна форма навчання:
Кількість годин – загальна кількість: 90
- лекції: 6
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 6
- самостійна робота: 78
- вид підсумкового контролю: екзамен

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета навчальної дисципліни «Загальне мовознавство» – ознайомлення майбутніх фахівців з основними аспектами теорії мови, історією мовознавства, методологією й методикою лінгвістичного аналізу. Курс узагальнює дані попередньо вивчених лінгвістичних дисциплін і дає їм теоретичне обґрунтування.

Таблиця 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти студент
<ul style="list-style-type: none"> • Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами (ПРН-2); • аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці (ПРН-7); • характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації (ПРН-9); • здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних (ПРН-11); • Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, 	<ul style="list-style-type: none"> • Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-1); • здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-3); • здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-7); • здатність проведення досліджень на належному рівні (ЗК-11); • здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах (СК-1); • здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки (СК-3); • здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів (СК-4); • усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та / або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій (СК-5); • здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти студент
<p>зокрема особам, які навчаються (ПРН-13);</p> <ul style="list-style-type: none"> • обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу (ПРН-15). 	<p>галузі філологічних досліджень (СК-7).</p>

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Методологія мовознавства. Структура мови

Тема 1.1. Мовознавство як наука. Загальне мовознавство як навчальна дисципліна

Предмет мовознавства. Зміст і основні завдання загального мовознавства. Місце мовознавства в системі наук. Прикладне мовознавство.

Тема 1.2. Методи дослідження мови

Поняття про методи наукового дослідження. Описовий метод. Порівняльно-історичний метод. Метод лінгвістичної географії. Зіставний метод. Структурний метод. Соціолінгвістичні, психолінгвістичні й математичні методи.

Тема 1.3. Знакова природа мови

Поняття про знак і знакову систему мови. Типологія знаків. Структура знака. Специфіка мовного знака. Своєрідність мови як знакової системи. Знаковість і одиниці мови. Мова й несловесні форми спілкування (паралінгвістика та паракінесика).

Тема 1.4. Мова й мислення. Мова й мовлення

Проблема співвідношення мови й мислення. Психофізіологічні основи зв'язку мови й мислення. Внутрішнє мовлення й мислення. Роль мови у процесі пізнання. З історії вивчення проблеми мови й мовлення. Сучасні уявлення про співвідношення мови й мовлення.

Тема 1.5. Структура мови

Системний характер мови. Парадигматичні, синтагматичні, ієрархічні відношення між мовними одиницями. Структура мови. Основні й проміжні рівні мови. Теорія ізоморфізму й ієрархії рівнів мови. Своєрідність системності мови. Співвідношення системних і несистемних явищ у мові. Система й норма.

Тема 1.6. Фонологічна система мови

Передумови фонології. Поняття фонемі. Фонемі в парадигматиці. Фонемі в синтагматиці. Поняття фонологічної системи. Фонологічні школи.

Модуль 2. Мова як система. Історія мовознавства

Тема 2.1. Граматична система мови

Граматика. Граматичне значення. Граматичні категорії. Морфологічний рівень. Синтаксичний рівень.

Тема 2.2. Лексико-семантична система мови

Поняття лексико-семантичної системи. Парадигматичні відношення. Синтагматичні відношення. Епідигматичні відношення.

Тема 2.3. Проміжні рівні мови

Морфонологічний проміжний рівень мови. Словотвірний проміжний рівень мови. Фразеологічний проміжний рівень мови.

Тема 2.4. Мова й суспільство

Суспільна природа мови. Суспільні функції мови. Соціальна зумовленість мовних явищ. Суспільний характер мовної норми. Залежність стану мови від стану суспільства. Мова як найважливіша етнічна ознака. Мова, нація й держава. Мова й культура. Соціолінгвістика, її предмет, завдання й проблеми. Інтерлінгвістика як лінгвістична дисципліна.

Тема 2.5. Мова та історія (розвиток мови)

Мова як явище, що історично розвивається. Синхронія і діахронія. Зовнішні причини мовних змін. Внутрішні причини мовних змін. Темпи мовних змін. Прогрес у розвитку мов.

Тема 2.6. Історія мовознавства

Історія лінгвістичної думки до XIX ст. Зародження порівняльно-історичного мовознавства. Основні напрями в мовознавстві другої половини XIX ст. Пошуки нового підходу до вивчення мови наприкінці XIX – на початку XX ст. Структуралізм і генеративізм. Неогумбольдтіанство. Мовознавство в СРСР. Мовознавство на сучасному етапі.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1					
Тема 1.1. Мовознавство як наука. Загальне мовознавство 1. Предмет мовознавства. 2. Зміст і основні завдання загального мовознавства. 3. Місце мовознавства в системі наук. 4. Прикладне мовознавство.	2	Тема 1.1. Мовознавство як наука. Загальне мовознавство 1. Предмет мовознавства. 2. Зміст і основні завдання загального мовознавства. 3. Місце мовознавства в системі наук. 4. Прикладне мовознавство.	2	Підготувати доповіді на теми: «Зв'язки мовознавства з суспільними та природничими науками», «Проблеми прикладної лінгвістики».	4
Тема 1.2. Методи дослідження мови 1. Поняття про методи наукового дослідження. 2. Описовий метод. 3. Порівняльно-історичний метод. 4. Метод лінгвістичної	2	Тема 1.2. Методи дослідження мови 1. Поняття про методи наукового дослідження. 2. Описовий метод. 3. Порівняльно-історичний метод. 4. Метод лінгвістичної	2	Підготувати повідомлення на теми: «Описовий метод і його прийоми», «Застосування математичних методів у мовознавстві».	4

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
географії. 5. Зіставний метод. 6. Структурний метод. 7. Соціолінгвістичні, психолінгвістичні й математичні методи.		географії. 5. Зіставний метод. 6. Структурний метод. 7. Соціолінгвістичні, психолінгвістичні й математичні методи.			
Тема 1.3. Знакова природа мови		Тема 1.3. Знакова природа мови Поняття про знак і знакову систему мови. 2. Типологія знаків. Структура знака. Специфіка мовного знака. 3. Своєрідність мови як знакової системи. 4. Знаковість і одиниці мови. 5. Мова й несловесні форми спілкування (паралінгвістика та паракінесика).	2	Підготувати реферат на тему: «Паралінгвістика й паракінесика».	2
Тема 1.4. Мова й мислення. Мова й мовлення		Тема 1.4. Мова й мислення. Мова й мовлення 1. Проблема співвідношення мови й мислення. 2. Психофізіологічні основи зв'язку мови й мислення.	2	Підготувати реферат на тему: «Мова і свідомість. Виникнення людської мови».	2

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		3. Внутрішнє мовлення й мислення. 4. Роль мови у процесі пізнання. 5. З історії вивчення проблеми мови й мовлення. 6. Сучасні уявлення про співвідношення мови й мовлення.			
Тема 1.5. Структура мови 1. Системний характер мови. 2. Парадигматичні, синтагматичні, ієрархічні відношення між мовними одиницями. 3. Структура мови. Основні й проміжні рівні мови. 4. Теорія ізоморфізму й ієрархії рівнів мови. 5. Своєрідність системності мови. Співвідношення системних і несистемних явищ у мові. 6. Система й норма.	2	Тема 1.5. Структура мови 1. Системний характер мови. 2. Парадигматичні, синтагматичні, ієрархічні відношення між мовними одиницями. 3. Структура мови. Основні й проміжні рівні мови. 4. Теорія ізоморфізму й ієрархії рівнів мови. 5. Своєрідність системності мови. Співвідношення системних і несистемних явищ у мові. 6. Система й норма.	2	Накреслити схему структури мови (з урахуванням основних і проміжних рівнів).	4

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Тема 1.6. Фонологічна система мови		<p>Тема 1.6. Фонологічна система мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови фонології. 2. Поняття фонем. 3. Фонем в парадигматиці. 4. Фонем в синтагматиці. 5. Поняття фонологічної системи. 6. Фонологічні школи. <p>ПМР 1</p>	2	Підготувати повідомлення на тему: «Праці І. О. Бодуена де Куртене й Л. В. Щерби як основа створення теорії фонем».	2
		<p>Модуль 2. Мова як система. Історія мовознавства</p>			
Тема 2.1. Граматична система мови		<p>Тема 2.1. Граматична система мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Граматика. Граматичне значення. 2. Граматичні категорії. 3. Морфологічний рівень. 4. Синтаксичний рівень. 	2	Навести приклади мов, які розрізняються за кількістю і складом граматичних категорій.	2

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 2.2. Лексико-семантична система мови</p> <p>1. Поняття лексико-семантичної системи. 2. Парадигматичні відношення. 3. Синтагматичні відношення. 4. Епідигматичні відношення.</p>	2	<p>Тема 2.2. Лексико-семантична система мови</p> <p>1. Поняття лексико-семантичної системи. 2. Парадигматичні відношення. 3. Синтагматичні відношення. 4. Епідигматичні відношення.</p>	2	Дібрати приклади, які репрезентують парадигматичні відношення в лексико-семантичній системі мови (синоніми, антоніми, конверсиви, гіпоніми).	4
<p>Тема 2.3 Проміжні рівні мови</p> <p>1. Морфонологічний проміжний рівень мови. 2. Словотвірний проміжний рівень мови. 3. Фразеологічний проміжний рівень мови.</p>	2	<p>Тема 2.3 Проміжні рівні мови</p> <p>1. Морфонологічний проміжний рівень мови. 2. Словотвірний проміжний рівень мови. 3. Фразеологічний проміжний рівень мови.</p>	2	Навести приклади фразеологічних одиниць різного походження.	4
<p>Тема 2.4. Мова й суспільство</p>		<p>Тема 2.4. Мова й суспільство</p> <p>1. Суспільна природа мови. Суспільні функції мови. 2. Соціальна зумовленість мовних явищ. Суспільний характер мовної норми. 3. Залежність стану мови від стану суспільства. Мова як</p>	2	Підготувати повідомлення на теми: «Мовна політика в Україні: сучасний стан», «Міжнародні штучні мови».	2

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>найважливіша етнічна ознака.</p> <p>4. Мова, нація й держава. Мова й культура.</p> <p>5. Соціолінгвістика, її предмет, завдання й проблеми.</p> <p>6. Інтерлінгвістика як лінгвістична дисципліна.</p>			
<p>Тема 2.5. Мова та історія (розвиток мови)</p>	2	<p>Тема 2.5. Мова та історія (розвиток мови)</p> <p>1. Мова як явище, що історично розвивається.</p> <p>2. Синхронія і діахронія.</p> <p>3. Зовнішні причини мовних змін.</p> <p>4. Внутрішні причини мовних змін.</p> <p>5. Темпи мовних змін. Прогрес у розвитку мов.</p>	2	<p>Підготувати повідомлення на теми: «Мовна політика в Україні: сучасний стан», «Міжнародні штучні мови».</p>	4
<p>Тема 2.6. Історія мовознавства</p>		<p>Тема 2.6. Історія мовознавства</p> <p>1. Історія лінгвістичної думки до XIX ст.</p> <p>2. Зародження порівняльно-</p>	2	<p>Підготувати повідомлення на теми: «Слов'янські мови як об'єкт порівняльно-історичного мовознавства»; «Мовознавство на</p>	2

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
		<p>історичного мовознавства.</p> <p>3. Основні напрями в мовознавстві другої половини XIX ст.</p> <p>4. Пошуки нового підходу до вивчення мови наприкінці XIX – на початку XX ст.</p> <p>5. Структуралізм і генеративізм.</p> <p>Неогумбольдтіанство.</p> <p>6. Мовознавство в СРСР.</p> <p>7. Мовознавство на сучасному етапі.</p> <p>ПМР 2</p>		сучасному етапі» з електронною презентацією матеріалів.	

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 5. Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1.1-1.6): захист домашнього завдання (4 бали); обговорення матеріалу занять (3	30

бали); виконання навчальних завдань (6 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); тестування (2 бали); поточна модульна робота (10 балів).	
Модуль 2 (теми 2.1-2.6): захист домашнього завдання (4 бали); обговорення матеріалу занять (3 бали); виконання навчальних завдань (6 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); тестування (2 бали); поточна модульна робота (10 балів).	30
Підсумковий контроль – екзамен	40

Таблиця 6. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основні

1. Базылев В. Н. Общее языкознание : учеб. пособие для студентов высших учебных заведений. Москва : Гардарики, 2007. 285 с.
2. Гируцкий А. А. Общее языкознание : учеб. пособие для студентов вузов. Изд. 3-е, стереотип. Минск : Тетра-Системс, 2003. 304 с.
3. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 288 с.
4. Зеленько А. С. Загальне мовознавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 380 с.
5. Иванова Л. П. Курс лекций по общему языкознанию. Киев : Освита Украины, 2006. 312 с.
6. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підруч. 3-тє вид. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 464 с.
7. Попова З. Д., Стернин И. А. Общее языкознание. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : АСТ : Восток – Запад, 2007. 408 с.
8. Супрун Л. В. Загальне мовознавство. Практичні заняття, самостійна робота : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 335 с.

Додаткові

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підруч. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 376 с.
2. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики : підруч. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 304 с.
3. Даниленко В. П. Общее языкознание и история языкознания : курс лекций. Москва : Флинта : Наука, 2009. 272 с.
4. Звегинцев В. А. Очерки по общему языкознанию. Москва : Либроком, 2009. 327 с.
5. Зеленько А. С. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних вчень. Аспекти, методи, прийоми та процедури вивчення мови : посіб., 2-е вид., переробл. Луганськ : Альма-матер, 2002. 283 с.
6. Левицкий Ю. А. История лингвистических учений : учеб. пособ. Москва : Высшая шк., 2005. 302 с.
7. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 243 с.
8. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лінгвістів : посіб. Вид. 2, випр. і допов. Вінниця : Нова Книга, 2013. 176 с.
9. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми. Київ, Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
10. Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. Київ : Основа, 2006. 464 с.

Електронні ресурси

1. www.litopys.org.ua

2. www.mova.info
3. www.novamova.com.ua
4. www.pereklad.kiev.ua
5. www.pravopys.net
6. www.r2u.org.ua

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office.
2. Дистанційний курс «Загальне мовознавство», який розміщено в програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ.
3. Мультимедійні презентації лекцій у програмі Power Point.